

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 053 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

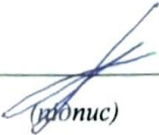
освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна, заочна

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК си­ла­бу­су (док­тор пси­хо­ло­гі­чних наук, про­фе­сор, ка­фе­дри пси­хо­ло­гії, фі­ло­со­фії та су­спіль­них наук)

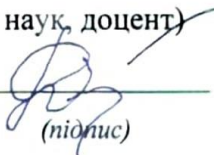

Ольга ДРОБОТ
(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 19 від 13.06.2024

Завідувач кафедри Лариса ТАРАСЮК
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми 053 Психологія
(кандидат психологічних наук, доцент)

Олена ДУБЧАК
(підпис)

Рецензії/відгуки (зазначити від кого, за наявності)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Психологія управління, ВК
2. Статус навчальної дисципліни	Вибірковий компонент
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2й рік навчання, 3 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити ЄКТС (120 год), з них: 40 год аудиторного навантаження (20 год лекційних, 20 год семінарських занять) та 80 год самостійної роботи.
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік
6. Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Дробот Ольга Вячеславівна (доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології, філософії та суспільних наук).
9. Контактна інформація викладача	drobot.olha@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на вебсайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення дисципліни дає можливість пізнати психологічний зміст управлінської діяльності, набути знання про психологічні особливості людей при їх взаємодії, опанувати сучасні засоби стимулювання працівників, а також набути умінь ефективно підбирати діагностичний інструментарій для вивчення соціально-психологічних явищ управління підприємством.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета вивчення дисципліни: розвиток здатності студентів, щодо розуміння змісту та особливостей психологічних аспектів управлінської діяльності. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія управління» є:

	<ul style="list-style-type: none"> • визначення ролі психологічних чинників в управлінні; • оволодіння ґрунтовними знаннями з психології управління; • сприяння формуванню вмінь і навичок ефективного використання методів і засобів, психології управління для забезпечення успішного розв'язання керівниками різноманітних управлінських проблем; • розкриття психологічних механізмів прийняття управлінських рішень; • визначення психологічних особливостей розподілу професійних та соціальних ролей у колективі; • розвиток умінь та навичок ефективного психологічного впливу на підлеглих; • опанування здатності формування команди працівників організації шляхом професійного відбору, розробки ефективної системи мотивування праці та створення оптимального психологічного мікроклімату в колективі.
<p>Формат проведення дисципліни</p>	<p>Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання.</p> <p>Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі - Google Classroom.</p> <p>У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.</p>

1. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
<p>Тема 1. Предмет і метод психології управління Поняття психології управління, предмет і основні завдання. Методи психології управління. Основні категорії психології управління. Функції психології управління.</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
<p>Тема 2. Психологія комунікації в управлінні. Вплив інформації на ефективну роботу менеджера. Місце комунікацій (спілкування) у процесі управління. Комунікаційний процес. Різновиди комунікацій. Інформаційне навантаження. небезпечні для людини стани. Фактори, що викликають перенавантаження людини, яка оперує з потоком інформації.</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
<p>Тема 3. Пізнавальні процеси психіки особистості Поняття психічних процесів. Поняття та роль відчуття. Поняття сприймання. Розуміння та види пам'яті. Суть та види мислення. Розуміння уваги. Сутність та роль уваги. Роль мовлення в пізнавальних процесах.</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2

	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 4. Психологія мотивації Мотиваційна сфера особистості. Поняття потреби у структурі особистості. Основні підходи у сучасній психології мотивації. Особистісні та ситуаційні детермінанти мотивації. Теорія мотивації за А. Маслоу. Теорія мотивації Девіда Мак Клеllandа. Теорія мотивації Фредеріка Герцберга. Теорія очікування В. Врума. Теорія справедливості. Теорія мотивації Л. Портера - Е. Лоулера.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 5. Психологія особистості Поняття «людина» з позиції психології. Поняття «особистості». Індивідуальність та самосвідомість. Поняття екстраверсії та інтроверсії. Темперамент «холерик», його особливості. Темперамент «флегматик», його особливості. Темперамент «сангвінік», його особливості. Темперамент «меланхолік», його особливості. Сутність характеру та його складових. Темперамент та його сутність. Погляди психологів на розвиток особистості.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 6. Психологія організації управлінського впливу Сутність управлінського впливу керівника. Етапи управлінського впливу. Основні форми управлінського впливу. Спонукальний метод передачі управлінського розпорядження. Переконуючий метод передачі управлінського розпорядження. Види наказів. Психологічний способ впливу «навіювання». Чутки та їх використання в управлінні. Психічне зараження як спосіб впливу. Паніка та її вплив на управління. Психологічний способ впливу	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2

«наслідування». Психологічний спосіб впливу «переконання».			
Тема 7. Психологічні аспекти організації роботи з персоналом. Фізіологія праці. Фактори виробничого середовища. Функціональні стани особистості. Психологічні методи дослідження. Профвідбір та його основні етапи. Тріада процесу керівництва організацією. Підходи впливу на спрямування людей на досягнення цілей організації. Концепція лідерства	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 8. Психологія ділового спілкування Сутність ділового спілкування. Функції спілкування. Форми та типи ділового спілкування. Етико-психологічні принципи ділового спілкування. Функція ділового спілкування. Бар'єри спілкування. Прийоми керівництва увагою. Техніка побудови питань. Психологічний спосіб впливу. Типи маніпуляторів. Способи захисту від маніпулювання. Переговори (етапи, підходи, помилки).	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 9. Управління конфліктом. Природа конфлікту, його складові. Типи конфліктів. Види конфліктів. Позитивні функції конфліктів. Негативні функції конфліктів. Причини виникнення конфлікту. Спосіб розв'язання конфліктів. Аспекти визначення меж конфлікту. Схема розвитку конфліктів. Структурні методи управління конфліктами. Міжособові	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2

методи управління конфліктами. Технологія вичерпання конфліктологічної формули.	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2
Тема 10. Стрес та його вплив на процес управління Стрес та його сутність. Дистрес та еустрес. Стадії розвитку стресу. Поняття інформаційного стресу. Основні фази стресу. Близькі до стресу психічні стани. Механізми стресу. Ознаки розвитку стресу. Класифікація стресорів. Причини стресу. Передумови та причини розвитку інформаційного стресу. Подолання психологічного стресу. Подолання стресу на роботі. Спосіб життя і стрес. Прийоми попередження та зняття стресової напруги і емоційного вигорання	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2

2. Організація самостійної роботи студентів

3.1. Підготовка до семінарських занять. Завдання з навчальної дисципліни «Психологія управління» розробляються викладачем з дисципліни «Психологія управління» і передбачають тематичний перелік теоретичних та практичних завдань до кожного заняття, перевірку мультимедійних презентацій матеріалу доповідей, використання методичного матеріалу до дослідження когнітивних стилів особистості.

3.2. Матеріали для самоконтролю та самостійної підготовки.

Самостійна робота студентів (СРС) передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом передбаченим тематичним планом дисципліни, самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи вноситься в перелік питань підсумкового контролю який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Теми доповідей для СРС:

Тематика доповідей, рефератів для виступів студентів:

1. Поняття іміджу в психології.
2. Поняття психологічної згуртованості в структурах управління.
3. Рівні психологічної сумісності.
4. Психологічні особливості впливу керівника на підлеглих.

5. Керівник і емоційна атмосфера в колективі.
6. Типові помилки під час розв'язання конфліктів.
7. Психологічні основи авторитету керівника.
8. Психологічні вимоги до організації стимулювання.
9. Професійний відбір та його основні етапи.
10. Основи ефективного управління групами.

3.3. Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Психологія лідерства» виконуються самостійно кожним студентом на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання ІЗ є поглиблення знань студентів у тих темах курсу, що найменш розглядаються у лекційних і практичних заняттях. При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

Тематика:

1. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні.
2. Мотиви й мотивації в управлінні.
3. Роль кризових ситуацій у формуванні особистості лідерства.
4. Моделі управління: переваги і недоліки.
5. Психологічні особливості стилів управління.
6. Психологія індивідуального стилю управління.
7. Формування психологічного клімату в організаційній структурі.
8. Особливості ефективної команди.
9. Маніпуляції в діловому спілкуванні.
10. Комунікативний потенціал особистості керівника.

1. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання завдань відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн/змішаній формах за погодженням із керівником курсу.

8. Система оцінювання та вимоги.

Здобувач допускається до складання заліку з дисципліни, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та програмою навчальної дисципліни.

Залік - це форма підсумкового (семестрового) контролю, яка передбачає оцінювання засвоєння здобувачами навчального матеріалу на підставі поточного контролю результатів виконання ним певних видів робіт (на практичних, семінарських і лабораторних, індивідуальних заняттях), так і результатів виконання самостійних завдань.

Засвоєння матеріалу оцінюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями:

- 0% завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру,
- 60% завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	6	10	60	Залік
Виконання завдань для самостійної роботи	8	5	40	

Разом			100	
Розрахунок балу за залік :60+40 = 100				

Значення оцінки

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	«зараховано»	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89		Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74		Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68		Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	30-59	«не зараховано»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу з повторним

9. Рекомендовані джерела інформації:

<p>Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)</p> <p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жавнерчик О.В. Психологія управління: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161 с. 2. Кукуленко-Лук'янець І.В. Психологія управління: навчально-методичний посібник / Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. 140 с. 3. Кулініч І. О. Психологія управління: Навчал. посібник для студентів та аспірантів вищ. навч. Закладів. К. : Знання, 2011. 415 с. 4. Психологія бізнесу та управління: навчальний посібник/Н.І.Жигайло, М.М. Цимбалюк, М.О.Кохан, Н.М.Данилевич, Н.Б. Демчишак, О.С. Дмишко, І.В. Зошій; за ред.проф. Н.І.Жигайло.- Вид.2-ге, переробл., доп. - Львів:ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 5. Психологія управління у бізнесі : навчальний посібник для підготовки бакалаврів усіх форм навчання / Е. Ф. Іпатов, К. М. Левківський, В. В. Павловський. Харків; К. : НМЦВО, 2002. 320с. 6. Романовський О. Г. Основи теорії управління соціальними системами : навч. Посібник. Нац. техн. ун-т «Харк. політехн. ін-т». Харків : НТУ «ХПІ», 2001. 195 с.

7. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011. 664 с

Додаткова література

1. Панфілов Ю.І. Методика формування комунікативної компетентності майбутнього лідера – менеджера. Теорія і практика управління соціальними системами. 2016, №2. С.10-19.
2. Романовський О.Г. Моральні основи прийняття рішень майбутніми лідерами в сфері бізнесу. International Scientific Journal of Universities and Leadership. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. № 2. С. 52-56.
3. Романовський О.Г. Бізнес-лідерство і когнітивні якості : навч. посібник. К. :ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.
4. Сергєєва Т.В., Дорін Фестеу, Гейл Роунтрі. Лідерство і командна робота: Навчальний посібник. Харків: ХНУБА, 2014. 124 с.
5. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, А.Є. Книш, В.В. Бондаренко. Харків, 2017. 100 с.
6. David G. Schwartz, Dov Te'eni, (2001) Intelligent agent behavior based on organizational image theory. Kybernetes, Vol. 30 Issue: 2, pp.166-178
7. James Poon Teng Fatt, (1997) Communicating a winning image. Industrial and Commercial Training, Vol. 29 Issue: 5, pp.158-165
8. Jennifer Porterfield, Brian H. Kleiner, (2005) A new era: Women and leadership, Equal Opportunities International, Vol. 24 Issue: 5/6, pp.49-56
9. Laura L. Bierema, (2010) Women's Leadership: Sociological Constructions of Women's Leadership. Journal of European Industrial Training, Vol. 34 Issue: 8/9, pp.875-877

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Кукуленко-Лук'янець І.В. Психологія управління: навчально-методичний посібник / Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. 140 с. URL: <http://surl.li/yrxwug> Глобальний договір ООН [Електронний ресурс] – Режим доступу.: [http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/ what](http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/what)
2. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011. 664 с. Електронний ресурс] – Режим доступу.: <http://surl.li/nzbvxi>
3. Електронна бібліотека НАПН України. URL: [Вас вітає Електронна бібліотека НАПН України - Електронна бібліотека НАПН України \(iitta.gov.ua\)](http://www.iitta.gov.ua)
4. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. URL: appspsychology.org.ua
5. Вчені записки Таврійського національного університету: серія Психологія. URL: [Головна \(vernadskyjournals.in.ua\)](http://www.vernadskyjournals.in.ua)
6. Психологічний часопис. URL: [ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЧАСОПИС \(apsijournal.com\)](http://apsijournal.com)